

Дмитро Володимирович ОЛЕКСІЧ

кандидат економічних наук, доцент,
кафедра економічної і прикладної економіки,
ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України»

Жанна Анатоліївна ОЛЕКСІЧ

асистент,
кафедра бухгалтерського обліку і аудиту,
ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України»

МЕХАНІЗМ ВИЗНАЧЕННЯ ІНТЕГРАЛЬНОГО ЕФЕКТУ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ ЦІЛЬОВИХ ПРОГРАМ І ПРОЕКТІВ

Олексіч, Д. В. Механізм визначення інтегрального ефекту від реалізації державних цільових програм і проектів [Текст] / Дмитро Володимирович Олексіч, Жанна Анатоліївна Олексіч // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : С. І. Шкарабан (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2013. – Том 14. – №1. – С. 118-126. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Визначено неоднорідність ефекту від використання державних фінансових ресурсів, виокремлено та описано його складові: соціально-економічний і організаційно-економічний ефекти. На підставі їх аналізу сформовано уявлення про сутність інтегрального ефекту залежно від використання державних фінансових ресурсів, від реалізації державних програм і проектів, що потребують використання державних фінансових ресурсів через відображення впливу соціального, організаційного, екологічного та економічного ефектів. Визначено інтегральний показник ефективності використання державних фінансових ресурсів як основний індикатор ефективності реалізації державних програм і проектів, а також можливість його використання при проведенні контролю державних фінансів у межах аудиту ефективності. Розглянуто механізм визначення інтегрального ефекту від реалізації державних цільових програм і проектів через аналіз функцій та цілей держави.

Ключові слова: інтегральний ефект; контроль державних фінансів; аудит ефективності.

Дмитрий Владимирович ОЛЕКСИЧ

Жанна Анатольевна ОЛЕКСИЧ

МЕХАНИЗМ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ИНТЕГРАЛЬНОГО ЭФФЕКТА ОТ РЕАЛИЗАЦИИ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ЦЕЛЕВЫХ ПРОГРАММ И ПРОЕКТОВ

Аннотация

Определена неоднородность эффекта от использования государственных финансовых ресурсов и выделены, а также описаны его составляющие: социально-экономический и организационно-экономический эффекты. На основании их анализа сформировано представление о сущности интегрального в зависимости от использования государственных финансовых ресурсов, от реализации государственных программ и проектов, требующих использования государственных финансовых ресурсов через отражения влияния социального, организационного, экологического и экономического эффектов. Определен интегральный показатель эффективности использования государственных финансовых ресурсов как основной индикатор эффективности реализации государственных программ и проектов, а также возможность его использования при проведении контроля государственных финансов в рамках аудита эффективности. Рассмотрен механизм определения интегрального эффекта от реализации государственных целевых программ и проектов через анализ функций и целей государства.

Ключевые слова: интегральный эффект; контроль государственных финансов; аудит эффективности.

© Дмитро Володимирович Олексіч, Жанна Анатоліївна Олексіч, 2013

MECHANISM FOR DETERMINING THE INTEGRAL EFFECT OF THE IMPLEMENTATION OF STATE PROGRAMS AND PROJECTS

Abstract

There has been defined the heterogeneity of the effect of the use of public funds. Its components are described, among them : socio-economic and organization and economic effects. On the basis of these effects there has been formed an idea about the nature of the integral effect of the use of public funds. There has been considered the essence of the integral effect of the implementation of government programs and projects that require the use of public funds through the reflection of the impact of social, organizational, environmental and economic effects. There has been defined the integral index of efficiency of public financial resources as the main indicator of the effectiveness of government programs and projects, and the possibility of its usage during the control of public finances within the audit efficiency. The mechanism determining the integral effect of the implementation of state programs and projects through the analysis of the functions and purposes of the state are defined.

Keywords: *integral effect; control of public finances; audit effectiveness.*

JEL classification: H43, O22

Проблема розуміння системи державного аудиту ефективності є відносно новою, а отже, зрозумілим і очевидним є той факт, що існує велика кількість невіршених питань, що є ключовими і формують загальний напрям розвитку цієї нової економічної проблеми. Еволюція будь-якої наукової думки нерозривно пов'язана з вирішенням прикладних методичних питань, головним з яких є вирішення проблеми формування предмета, мети і методу. Зв'язок предмета і методу є настільки нерозривним, що його важко переоцінити. Формуючи та обираючи певний метод аудиту ефективності, необхідно розуміти мету дослідження і чітко визначити можливі очікування.

Окремим аспектам аудиту ефективності присвячені роботи таких вчених, як Басанцов І., Петрик О., Рябухін С., Саунін А., Симоненко В., Слободяник Ю., Степаши́н С. та ін. Оpubліковані наукові дослідження з проблем впровадження аудиту ефективності, його методики свідчать про те, що комплекс питань, пов'язаних з визначенням його основних параметрів, зокрема аудиту ефективності державних цільових програм, порядку здійснення процедур, потребує подальшого дослідження.

Метою статті є визначення основних складових, що формують інтегральний ефект від використання державних фінансових ресурсів.

Для досягнення вказаної мети поставлено наступні завдання: дослідити сутність

інтегрального ефекту; сформувати інтегральний підхід для оцінки ефективності використання державних фінансових ресурсів.

Будь-яка діяльність має на меті досягнення певної цілі, ефекту. Ключовою формою зовнішнього незалежного фінансового контролю є державний аудит ефективності, головною відмінністю якого є цільова спрямованість з одночасним поєднанням принципів економічної ефективності. Як вже зазначалось, поряд з низкою переваг, вона не позбавлена окремих недоліків, основним з яких є відсутність усталеного розуміння категорії інтегрального ефекту, яка має бути закладена в її основу. При розгляді цієї проблеми і вирішенні питання, пов'язаного із формуванням науково-методичного підходу до оцінки інтегрального ефекту, ми маємо виходити із всебічного розуміння економічних функцій та ролі держави.

Пильної уваги заслуговує підхід до оцінки ефективності В. А. Жукова і С. П. Опенишева. Вчені достатньо глибоко аналізують фінансово-господарську ефективність. Остання, на їх думку, – це сума ефектів, одержаних від проведення контролю державних фінансів, які можна класифікувати таким чином [1]:

- соціальний ефект;
- організаційний ефект;
- економічний ефект.

Під соціальним ефектом розуміється результат покращення діяльності, одержаний унаслідок

запровадження якісної системи контролю державних фінансів [1]. Позитивним наслідком запровадження такої системи вважається поліпшення соціального стану, підвищення соціальної свідомості та відданості справі, довіри до влади. Пильний контроль за розпорядженням та використанням державного майна дозволяє підвищити значущість реалізації соціальних програм, що забезпечує розвиток таких соціальних інститутів, як: освіта, охорона здоров'я, житлово-комунальне господарство, пенсійне забезпечення та ін.

Організаційний ефект полягає у внесенні відповідних змін до організаційної структури виконавчої влади, за підсумками контрольних заходів [1]. Як наслідок, підвищується керованість у державі, скорочуються зайві ланки або створюються нові, необхідні для економіки, підвищується оперативність управління.

Економічний ефект є грошовим вираженням одержаного ефекту від поліпшення діяльності органів виконавчої влади, економії бюджетних і позабюджетних коштів, підвищення рентабельності виробництва, зниження собівартості продукції тощо [1].

На нашу думку, використання цих критеріїв для визначення інтегрального ефекту від реалізації державних цільових програм і проектів, що потребують державних фінансових ресурсів, у системі державного аудиту ефективності цілком можливе. Проте, на думку В. А. Жукова і С. П. Опенишева, зазначені ефекти зводяться до визначення порушень фінансового законодавства та стосуються економії бюджетних та позабюджетних коштів [1]. Відповідно, ми вважаємо, що доцільно конкретизувати їх зміст і надати чітке науково-методичне розуміння інтегрального ефекту як сукупності зазначених розрізнених ефектів.

Наявність економічного ефекту (прибутку, економічної вигоди) нами вилучається із розрахунків, що обумовлено роллю держави як інституту, діяльність якого спрямована на вирішення соціально-економічних проблем, а не використання державних фінансових ресурсів для одержання економічної вигоди. Така позиція пояснюється тим, що неприбуткова діяльність не свідчить про відсутність прибутку як такого, а лише визначає, що він не є пріоритетом для певної діяльності. Водночас, аналіз має проводитися у зіставних показниках і єдиних одиницях виміру. Універсальність грошей як єдиного базису економічних відносин свідчить на їх користь, проте грошовий вираз не завжди дозволяє сформулювати повну картину.

Самі проекти і програми, які ініціюються та реалізуються державою, поділяються на такі, що спрямовані на вирішення конкретних громадських або соціальних питань, та такі, що спрямовані на

реструктуризацію та оновлення роботи державного апарату з метою підвищення ефективності такої організаційної структури. Отже, розглядаючи питання ефекту, ефективності, виходячи із сьогоденних функцій держави, ми пропонуємо розглядати зазначені ефекти відповідно до реалізації державних проектів, а саме:

- Соціально-економічний ефект – результат від реалізації державних цільових програм і проектів у сфері покращення життя та добробуту громадської спільноти. Наочно цей ефект можна подати як оцінений рівень покращення добробуту суспільства.
- Організаційно-економічний ефект – результат модернізації та перетворення організаційної структури державного управління, що дає можливість ефективнішого управління організаційними процесами. Держава знаходиться у стані постійного розвитку, а схеми управління потребують оновлення відповідно до поточних вимог. Проте економічне питання для проведення таких реорганізацій повинно мати вирішальний вплив. Таким чином, будь-яка реорганізація повинна бути економічно доцільною та ефективною.

Водночас необхідно зазначити, що ефект від реалізації проектів державою не є сукупністю економічного, організаційного та соціального ефектів, а утворює самостійну цілісність (єдність). У межах цього ефекту вони не розглядаються як окремі частини одного цілого, а в різних пропорціях, і під дією різноманітних механізмів формують єдиний економічний результат (інтегральний ефект).

Інтегральний ефект від використання державних фінансових ресурсів – це результат, що одержується як наслідок реалізації державних проектів, які потребують державних фінансових ресурсів, обумовлений функціями та цілями функціонування держави. Зрозуміло, що будь-який проект не є відокремленою одиницею, а розглядається як певна сукупність розрізнених цілей. Так при вирішенні організаційних проблем цілком можливе паралельне вирішення і соціальних, а отже чітку межу встановити досить важко. Відповідно до вищесказаного, на нашу думку, проект слід зараховувати до соціальних або організаційних, якщо питома вага одного з ефектів переважає або вважається вирішальною за цілями реалізації проекту.

Проте однобічний розгляд зазначених цілей, на нашу думку, не зовсім правильний. Державні цільові програми можуть формувати поряд з вищезазначеними економічним, соціальним та організаційним ефектом, ще й важливий на сьогодні екологічний ефект, вплив якого виявляється у зменшенні шкоди довкіллю, яка

може бути завданою в результаті дії антропогенного чинника. Об'єднуючи вищезазначене та розуміння дії різноманітних чинників на досягнення основних економічних цілей держави, пропонуємо розглядати інтегральний ефект від використання державних фінансових ресурсів як сукупну дію економічних, соціальних, організаційних та екологічних чинників.

Результативність будь-якого проекту, в тому числі і такого, що потребує використання державних фінансових ресурсів, виявляється через досягнення встановлених цілей. Таке досягнення зазвичай репрезентоване через зміну основного набору індикаторів. Відповідно, інтегральний ефект від реалізації державних цільових програм і проектів запропоновано визначати шляхом оцінювання приросту основних показників на макrorівні (економічних (E), соціальних (S), організаційних (O) та екологічних (En)), які характеризують результати досягнення ключових цілей держави у відповідних напрямках. Розрахунок цього ефекту запропоновано проводити шляхом переведення кількісних показників у бінарні характеристики (0 або 1).

Проте необхідно чітко усвідомлювати, що показники, характеризуючи одну й ту саму змінну, можуть змінюватися у різних напрямках. Таким чином, при проведенні розрахунків зазначені вище групи індикаторів будуть поділені на такі, вплив яких має конструктивний та деструктивний характер. Конструктивна зміна втілюється у збігу динаміки зміни та добробуту населення. Такі фактори, чий вплив трактується нами як конструктивний, оцінюються в 1 бал при зростанні їх значень у результаті використання державних фінансових ресурсів. Якщо їх значення зменшується або не змінюється, то цим показникам надається бінарна оцінка в 0 балів. Деструктивна зміна знаходить свій вияв у зворотній динаміці зміни індикатора та добробуту населення. Для факторів, чий вплив вважаємо деструктивним, логіка встановлення бінарних оцінок є зворотною.

Розглянемо детальніше, про які саме індикатори йде мова. Група економічних індикаторів має відображати зростання добробуту в результаті використання державних фінансових ресурсів. Розглянувши та проаналізувавши основні макроекономічні показники, що використовують у роботі Світовий банк [9] та Міжнародний валютний фонд [6], а також низка світових консалтингових компаній та організацій [7; 10], ми сформуливали групу основних індикаторів, які відображають зміни добробуту у країні: ВВП на душу населення (GDP_{cap}), чистий експорт (NE), реальна відсоткова ставка (r), експорт високотехнологічної продукції (E_{HT}), індекс інфляції (I), борг уряду (DG). За характером

впливу ми пропонуємо поділити їх наступним чином:

- конструктивні фактори: ВВП на душу населення, чистий експорт, реальна відсоткова ставка, експорт високотехнологічної продукції;
- деструктивні фактори: індекс інфляції, борг уряду.

До соціальних індикаторів нами було зараховано: індекс забезпеченості населення водними ресурсам (WS); індекс забезпеченості населення енергоресурсами (ES); показник тривалості життя населення (LE); кількість Інтернет-користувачів у країні (IU); індекс розвитку інфраструктури (ID); індекс бідності (P); чиста міграція (NM); індекс Джині, що характеризує справедливість розподілу доходів у суспільстві (G); індекс безробіття (UE); приховане безробіття (VE). До конструктивних були віднесені наступні показники: індекс забезпеченості населення водними ресурсам, індекс забезпеченості населення енергоресурсами, показник тривалості життя населення, кількість Інтернет-користувачів у країні, індекс розвитку інфраструктури. До факторів, чий вплив на результати використання державних фінансових ресурсів ми розглядаємо як деструктивний, належать: індекс бідності; чиста міграція; індекс Джині, що характеризує справедливість розподілу доходів у суспільстві; індекс безробіття; приховане безробіття.

Перелік організаційних факторів склали наступні: наявність сприятливих умов для започаткування підприємницької діяльності (E_{ab}); індекс дотримання законів ($L\&O$); індекс дотримання бізнес-домовленостей (CE); рейтинг розміру неофіційних платежів державним службовцям (IP); індекс хабарництва (C). До факторів, чий вплив вважаємо конструктивним, на нашу думку, належать: наявність сприятливих умов для започаткування підприємницької діяльності; індекс дотримання законів; індекс дотримання бізнес-домовленостей. Деструктивні фактори сформували: рейтинг розміру неофіційних платежів державним службовцям, індекс хабарництва.

Єдиною групою факторів, чий вплив на результати використання державних фінансових ресурсів розглядаємо за допомогою конструктивних індикаторів, є екологічні чинники, до яких зараховано: показник використання енергії на душу населення (E_{cap}), кількість посівних площ (IL), індекс покращення санітарного стану умов життя населення (SF), рівень використання альтернативної та атомної енергетики ($A\&NE$).

З урахуванням вищезазначеного інтегральний ефект від використання державних фінансових

ресурсів (у бальних оцінках) пропонується розраховувати наступним чином:

$$\begin{cases} IE = E + S + O + En \\ E = GDP_{cap} + NE + DG + r + E_{HT} \\ S = P + NM + G + UE + WS + ES + LE + VE + IU + ID \\ O = E_{db} + IP + C + L + O + CE \\ En = E_{cap} + IL + SF + A + NE \end{cases} \quad (1)$$

Розроблений науково-методичний підхід до визначення інтегрального ефекту має низку відмінних рис: 1) акцентує увагу на результативності використання державних фінансових ресурсів; 2) через порівняння з аналогічними проектами та за допомогою масштабування дозволяє проводити оцінку економічності використання державних фінансових ресурсів; 3) охоплює широке коло різнопланових груп показників, що дозволяють розглядати об'єкт оцінки не обмежено, а цілісно, формуючи всебічно обґрунтовану думку про ефективність реалізації державних проектів; 4) є доволі гнучким до зміни і порівняння фактичних і планових змін основних показників; 5) дозволяє аналізувати ширший перелік чинників, аніж розглядається при затвердженні проекту, а отже, якісно підвищує ефективність попереднього аудиту.

Для формування об'єктивної думки про ефективність використання нашого науково-методичного підходу до визначення інтегрального ефекту від використання державних фінансових ресурсів було проведено його апробацію за державними цільовими програмами. Спектр державних цільових програм є доволі

різноманітним. Для більш наочного відображення практичних аспектів візьмемо програми, що є значущими для економіки, і порівняємо стан їх виконання та реалізації.

По-перше, для нашої економіки важливим є проведення масштабних спортивних заходів. Так в Україні влітку 2012 року було проведено фінальну частину Чемпіонату Європи з футболу, що стало результатом реалізації п'ятирічної державної цільової програми [2]. По-друге, жодних сумнівів не виникає з приводу того, що проблемними є питання розвитку сільського господарства та будівництва житла, які знайшли відображення у двох відповідних державних цільових програмах [3; 4]. Отже, ми пропонуємо порівняти розробленість і деталізованість державних цільових програм на обраних прикладах для виявлення недоліків та проведення практичної апробації розробок.

Підготовка та проведення Євро-2012 задокументована у державній цільовій програмі, що, незважаючи на важливість та загальнодержавний характер цього заходу, затверджена постановою Кабінету Міністрів України, а не окремим законом [2]. Метою програми є створення належних правових, соціальних, економічних та організаційних умов для успішного проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу. Визначено основні завдання і заходи виконання Програми, сформовано на основі вимог УЄФА і гарантій Уряду, наданих УЄФА. Основні джерела та обсяги фінансування реалізації вказаної цільової програми наведено у таблиці 1.

Таблиця 1. Фінансове забезпечення підготовки та проведення в Україні фінальної частини Чемпіонату Європи з футболу у 2012 році, млн. грн.*

Джерела фінансування	Роки реалізації				
	2008	2009	2010	2011	2012
Державні кошти	3083,46	3101,234	10941,612	24605,7	9672,24
Місцеві бюджети	505,01	574,05	455,578	1201,468	1017,4
Інші джерела	6355,5	5530,24	11900,587	20246,62	6723,4
Разом за всіма джерелами	9943,97	9205,524	23297,777	46053,788	17413,04

* За даними Кабінету міністрів України [2]

Очікуваний обсяг податкових надходжень до бюджетів мав становити близько 28 млрд. грн. [2]. Проте, на думку експертів, економічна складова реалізації Євро-2012 провалилася і завдала економіці України збитків у розмірі 6-8 млрд. дол. США.

Під час визначення конкретних завдань і заходів враховано їх взаємопов'язаність, повноту та всебічність, узгодженість з іншими програмами. Визначившись з основними показниками та

даними щодо реалізації Євро-2012, перейдемо до розрахунку величини інтегрального ефекту за вказаною програмою. Практичні розрахунки із застосуванням цього підходу наведені в таблиці 2.

Як свідчать дані табл. 2, результати реалізації Державної цільової програми підготовки до проведення фінальної частини Чемпіонату Європи-2012 з футболу, на яку було витрачено 105 млрд. грн. державних коштів [2], не відповідають встановленим цілям, а отже, використання

державних фінансових ресурсів на її реалізацію виявляється неефективним. За нашими розрахунками, програма реалізована лише на третину від запланованих цілей, а отже 70 млрд. грн, спрямованих на її реалізацію, витрачено неефективно. Перейдемо до розгляду інших державних цільових програм.

Іншим цікавим прикладом для апробації наших пропозицій є державна цільова програма розвитку

українського села. Аграрний сектор України забезпечує продовольчу безпеку та незалежність країни, формує 17% ВВП та близько 60% фонду споживання населення, а також є основним з бюджетотвірних секторів національної економіки (частка у зведеному бюджеті України за останні роки становить 8-9%) і займає друге місце серед секторів економіки у товарній структурі експорту [5].

Таблиця 2. Визначення інтегрального ефекту від реалізації державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу

Державна цільова програма		Показники																							
		<i>GDP_{cap}</i>	<i>NE</i>	<i>r</i>	<i>ENT</i>	<i>I</i>	<i>DG</i>	<i>NM</i>	<i>ES</i>	<i>IP</i>	<i>C</i>	<i>P</i>	<i>G</i>	<i>UE</i>	<i>WS</i>	<i>LE</i>	<i>VE</i>	<i>IU</i>	<i>E_{db}</i>	<i>ID</i>	<i>IL</i>	<i>SF</i>	<i>A&NE</i>	<i>IE</i>	<i>ΔIE</i>
підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу	план	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	-	-	1	-	-	1	-	1	-	9	- 6
	факт	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-	0	-	-	1	-	0	-	3	

Джерело: результат власних розрахунків за матеріалами [2; 5; 7; 9]

Проведена практична апробація прикладі державної цільової програми розвитку запропонованого науково-методичного підходу українського села. Фактичні дані наведено в щодо визначення інтегрального ефекту і на таблиці 3.

Таблиця 3. Визначення інтегрального ефекту від реалізації державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року*

Державна цільова програма		Показники																								
		GDP_{cap}	NE	r	ENT	I	DG	NM	ES	IP	C	P	G	UE	WS	LE	VE	IU	E_{db}	ID	IL	SF	$A\&NE$	IE	ΔIE	
розвитку села на період до 2015 року	план	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	-	1	-	1	1	-	1	1	1	1	1	1	1	2	- 3
	факт	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	-	1	-	1	0	1	0	1	1	1	1	0	9		

* Результати власних розрахунків за матеріалами [2; 3; 5; 7; 9]

Програма розвитку села з бюджетом у 80,7 млрд. грн, як і програма підготовки та проведення Євро-2012, також виявляється такою, що не досягла запланованих результатів. Із встановлених 12 ключових цілей на сьогодні виконані лише 9, а отже недовиконання четвертої частини планів свідчить про неефективне використання 20 млрд. грн.

Ще однією програмою, за якою хотілося б провести розрахунки, є державна цільова програма будівництва доступного житла, що

стартувала у 2010 році і остаточний результат за якою буде встановлений не раніше 2017 року [4]. Метою є підвищення рівня житлового забезпечення громадян, які потребують поліпшення житлових умов, шляхом удосконалення наявного та запровадження нового ефективного фінансово-інвестиційного механізму державної підтримки будівництва (придбання) доступного житла. За цієї програмою пропонуються наступні шляхи її вирішення [4]:

- розроблення та впровадження механізму заощадження коштів для будівництва (придбання) житла, що передбачає накопичення громадянами індивідуальних цільових внесків на спеціальних банківських депозитних рахунках для одержання кредиту;
 - удосконалення механізму державної підтримки будівництва (придбання) доступного житла;
 - подальший розвиток системи іпотечного житлового кредитування;
 - будівництво доступного житла.
- Дані щодо фінансування програми наведено у таблиці 4.

Таблиця 4. Фінансове забезпечення державної цільової програми будівництва доступного житла за роками, млн. грн.*

Показники	Роки								Разом
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
Державний бюджет	1028,15	1150,55	1967,3	2293,3	2987,6	3911,9	4520,1	5375,9	23234,8
Місцеві бюджети	5,2	258,3	477,9	559,3	732,8	963,8	1115,8	1329,7	5442,8
Інші джерела	53,85	2807,4	5399,7	6264,6	8103,4	10557,3	12178,4	14457,5	59822,15
Усього за програмою	1087,2	4216,25	7844,9	9117,2	11823,8	15433	17814,3	21163,1	88499,75

*За даними Кабміну України [4]

Реалізація цієї програми торкається практично всього населення України, хоча в тексті самої програми і виокремлені окремі цільові групи, такі, наприклад, як: молодь, військовослужбовці, інваліди, вчені тощо. Будемо вважати, що її реалізація має загальнодержавний характер. Визначимо інтегральний ефект за двома роками реалізації програми. Вхідні дані та величину інтегрального ефекту наведено у таблиці 5.

За цими результатами ми можемо зробити висновок, що програма протягом всіх років своєї реалізації надає позитивний результат, який має чітку тенденцію до зростання. Як свідчать дані попередніх розрахунків, Програма підготовки до проведення фінальної частини Чемпіонату

Європи-2012 з футболу, на яку було витрачено 105 млрд. грн. державних коштів, та Програма розвитку села з бюджетом у 80,7 млрд. грн. виявилися неефективними (фактичні відхилення оцінюються в 3 та 6 балів відповідно, тоді як за планом вони мали б оцінюватись в 9 та 12 балів). Збитки держави від реалізації цих програм склали відповідно 70 та 20 млрд. грн. Водночас соціально-економічна програма будівництва (придбання) доступного житла з бюджетом у 176 999,5 млрд. грн. може вважатися такою, що на сьогодні відповідає запланованим результатам, проте лише за рахунок досягнення додаткових, незапланованих раніше ефектів.

Таблиця 5. Визначення інтегрального ефекту від реалізації Державної цільової соціально-економічної програми будівництва (придбання) доступного житла на 2010-2017 роки*

Державна цільова програма		Показники																							
		GDP_{cap}	NE	r	EHT	I	DG	NM	ES	IP	C	P	G	UE	WS	LE	VE	IU	E_{db}	ID	IL	SF	$A\&NE$	IE	ΔIE
Соціально-економічна програма будівництва (придбання) доступного житла на 2010–2017 рр.	план	1	-	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1	-	-	1	1	-	-	1	-	0	-	5	0
	факт	1	-	-	0	0	0	0	0	0	0	-	1	-	1	0	0	-	-	1	-	1	-	5	

*Власні розрахунки за матеріалами [3-5; 7; 9]

Загалом, оцінюючи результати застосування показника інтегрального ефекту від використання державних фінансових ресурсів за вказаними державними цільовими програмами, можна сказати, що такі важливі програми мають позитивний ефект, покращуючи життя населення, що є позитивною ознакою економічного розвитку України. Спад ефективності та від'ємне значення за програмами можна пояснити економічною кризою у 2008-2009 рр. та її наслідками, водночас додатне значення за результатами її реалізації може свідчити про подолання наслідків кризи і початок позитивної динаміки.

Розглядаючи інтегральний ефект як показник, який відображає результат реалізації державних програм та проектів, пов'язаних із використанням державних фінансових ресурсів, можемо говорити

про його універсальність для оцінки фінансових результатів за будь-якими проектами, що мають загальнодержавний характер. Цей індикатор надає можливість проведення розрахунків за будь-якими проектами, незважаючи на їх специфіку, а коректно її враховуючи. До того ж, без сумніву, позитивною рисою є відсутність необхідності додаткового збору нової статистичної інформації. Хочеться зауважити, що інтегральний ефект – це укрупнений бальний індикатор, що є вдалим поєднанням теоретичних засад аналізу економічних відносин на макрорівні з усвідомленням та баченням практичної складової реалізації державних цільових програм і проектів, пов'язаних із використанням державних фінансових ресурсів.

Список літератури

1. Жуков, В. А. Государственный финансовый контроль [Текст] / В. А. Жуков, С. П. Оленышев. – М., 1999. – 385 с.
2. Про затвердження Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу [Текст]: постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2010 р. N 357.
3. Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року [Текст]: постанова Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 р. N 1158.
4. Про затвердження Державної цільової соціально-економічної програми будівництва (придбання) доступного житла на 2010-2017 роки [Текст]: постанова Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2009 р. N 1249.
5. Сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
6. Сайт Міжнародний валютний фонд [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imf.org/external/index.htm>.
7. Сайт Міжнародної рейтингової компанії «Business Environment Risk Intelligence» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.beri.com/>.
8. Сайт Організації безпеки та співробітництва в Європі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.osce.org/>.
9. Сайт Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.worldbank.org/>.
10. Сайт Світової незалежної, неприбуткової, організації із попередження та розв'язання криз «The International Crisis Group» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.crisisgroup.org/en.aspx>.

References

1. Zhukov, V. A. Openyshev, S. P. (1999). *State Financial Control*. Moscow.
2. On approval of the State program for preparation and holding in Ukraine of the UEFA Euro 2012 football: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine on April 14, 2010 N 357. (2010).
3. On approval of the State Target Program of Ukrainian villages for the period up to 2015: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 19 September 2007 N 1158. (2007).
4. On State Focus socio-economic program of construction (purchase) of affordable housing in 2010-2017: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 11 November 2009 N 1249. (2009).
5. Site of the State Statistics Committee of Ukraine. (2013). Retrieved September 15, 2013, from : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
6. The site of the International Monetary Fund. (2013). Retrieved September 15, 2013, from : <http://www.imf.org/external/index.htm>.
7. Site of the International rating agency «Business Environment Risk Intelligence». (2013). Retrieved September 15, 2013, from : <http://www.beri.com/>.
8. Website of the Organization for Security and Cooperation in Yevropi. (2013). Retrieved September 15, 2013, from : <http://www.osce.org/>.

-
9. *The site of the World Bank. (2013). Retrieved September 15, 2013, from : <http://www.worldbank.org/>.*
 10. *The site is global, independent non-profit organizations to prevent and resolve crises «The International Crisis Group». (2013). Retrieved September 15, 2013, from : <http://www.crisisgroup.org/en.aspx>.*

Стаття надійшла до редакції 24.10.2013 р.